

EURÓPAI TERÜLETI TÁRSULÁSOK 2.

Jelen Infojegyzet az európai területi társulásokról szóló, 2014-ben készült áttekintés ([2014/22.](#)) folytatása. Bemutatja a társulások működésére vonatkozó friss adatokat, fejleményeket, s részletesebb képet nyújt a magyarországi részvétellel működő társulásokról.

- Az Európai területi társulások (ETT) szervezeti keretet biztosítanak a határon átnyúló, területi kohéziót erősítő fejlesztéseknek.
- Magyarország élen jár a részvétellel működő ETT-k számát tekintve.
- A jelenleg működő 65 társulásból 24 magyarországi részvétellel, közülük 19 magyarországi székhellyel működik.
- Az egyes ETT-kben 223 magyar település és 10 megye vesz részt.
- A magyarországi ETT-k többsége, 14 társulás a szlovák-magyar határon működik.
- Az ETT-k tevékenységi köre rendkívül sokszínű, leggyakrabban infrastruktúra-fejlesztésre, turisztikai együttműködésre irányul.
- Többnyire két, egymással határos uniós tagállam határmenti települései fognak össze, de léteznek földrajzi közelségtől független együttműködések is.
- Magyarországon állami támogatás segíti az ETT-k fennmaradását.
- Az európai területi társulások létrejöttének előzményeiről a [2014/22.](#) Infojegyzet nyújt tájékoztatást.

Az Európai Unió 2006-ban a határon átnyúló együttműködések teljesen új, a korábbiaknál sokkal hatékonyabb formájának jogi kereteit teremtette meg az [1082/2006/EK](#) rendelettel.

Az európai területi társulás (ETT, angol rövidítéssel EGTC)

- önálló jogi személyiséggel és teljes jogképességgel;
- saját költségvetéssel; és
- szervezeti struktúrával (közgyűlés, igazgató) rendelkezik.

Míg korábban – az eurorégiók keretei között – az országhatár két oldalán fekvő önkormányzatok csupán alkalmi jelleggel fogtak össze, s pályáztak együtt valamely közös fejlesztés anyagi forrásának előteremtése érdekében, ettől kezdve a tagok által befizetett tagdíjakból, valamint egyéb anyagi támogatásokból, pályázati pénzekből az ETT:

- vállalkozhat;
- ingó és ingatlan vagyont szerezhet;
- alkalmazottakat foglalkoztathat.

Az intézmény újszerűsége abban is áll, hogy a tagországok olyan szomszédos országgal is társulhatnak, amely nem az Európai Unió tagja.

Magyarország 2007-ben, az európai uniós tagállamok közül elsőként iktatta törvénybe ezt az együttműködési formát ([2007. évi XCIX. törvény](#)), s hasonlóképpen az első között ültette át a magyar jogrendbe hét évvel később ([2014. évi LXXV. törvény](#)) az eredeti uniós rendelet továbbfejlesztett változatát ([1302/2013/EU](#)) is.

EURÓPAI HELYZETKÉP

2008, azaz az első ETT-k megalakulása óta unió szerte 65 társulás alakult. Míg eleinte évente négy-öt, 2011-től már évről évre nyolc-tíz újabb társulással bővül az ETT-k jegyzéke.

Magyarország kezdettől élen jár a társulások számát tekintve: jelenleg 24 ETT működik magyar részvétellel, az összes társulás 38 százaléka. Hasonló aktivitást mutat Franciaország is 22 ETT-vel. A tagállamok

döntő többségében azonban a társulások száma tíz alatt marad, míg nyolc tagállamban egyáltalán nem éltek az összefogás ezen formájával (kivételesen szigetországok, mint az Egyesült Királyság, Írország, Málta, illetve olyan tagállamok, amelyek csak egy-két szomszédos országgal határosak, s így esetükben az együttműködés lehetőségei korlátozottak).

Magyarország részvételével alakult az első olyan ETT is, amelynek nem európai uniós ország – jelen esetben Ukrajna – is tagja: 2015-ben jött létre a [Tisza ETT](#), mint Kisvárda, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és Kárpátalja társulása. Még ugyanebben az évben lépett társulásra egy másik nem uniós állam, Svájc is Németországgal és Franciaországgal; esetükben öt egyetem összefogásáról, ún. közös, határokon átnyúló [európai kampusz](#) létrehozásáról van szó.

A társulásra lépők több mint fele helyi önkormányzat, de szerepelnek a tagok között területi önkormányzatok, esetenként központi kormányzatok, ritkán más intézmények (nemzeti park, egyetem, stb.). A tagok száma összesen meghaladja a 800-at.

Az ETT-k több mint felének tagsága mindemellett folyamatosan bővül, de legalábbis tervezik új tagok – elsősorban önkormányzatok – bevonását.

Az ETT-k tagjainak zöme már a társulás létrehozatala előtt, eurorégióként is kapcsolatot ápolt egymással, a közös intézmény felállítása ezt a kapcsolatot tette intenzívebbé.

A társulások tagjai döntő többségükben valóban egy régióhoz tartoznak, ám ezt a régiót egy országhatár vágja ketté. Az ETT keretei között a korábbi elszigeteltség, széttagoltság felszámolására, azaz a kohézió erősítésére törekszenek közös közlekedési, turisztikai, kulturális, valamint gazdasági, környezetvédelmi projektek megvalósításával.

Más alapokon szerveződött ugyanakkor az [Archimed ETT](#), amely mediterrán szigeteket (Szicília, Szardínia, Baleári-szigetek, Kréta, Ciprus) fog össze azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet az ott élőkre, egyszersmind keretet biztosítson az egymás közötti párbeszédre.

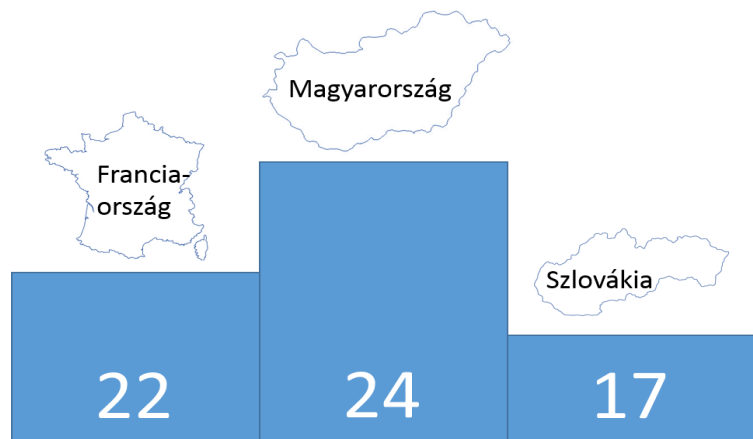
Az [Európai Városok Tudáshálózata ETT](#) kilenc tagállam - közöttük Magyarország - központi szerveit tömöríti, s urbanisztikai, várospolitikai tapasztalatcsere, tudásmegosztás keretét nyújtja.

Az [Efxini Poli ETT](#) 26 görög, két ciprusi és két bolgár tagot tömörít - zömében települési önkormányzatokat; és elsősorban a fejlett hulladék-gazdálkodás terén valósít meg közös projekteket.

A Rotterdamtól Genováig húzódó Rajna-Alpok közlekedési folyosó az Északi-tengeri kikötőket hivatott összekötni a Földközi-tengerrel. A különféle közlekedési és szállítási beruházások (elsősorban utak, alagutak építése) összehangolásra hívták életre a [Rajna-Alpok ETT](#)-t holland, német és olasz szervezetek, önkormányzatok részvételével.

[Európai Mikológiai Intézet](#) néven hozták létre spanyol és francia intézmények ETT-jüket, mely a gombászat terén jelent turisztikai, gasztronómiai, erdészeti, tudományos együttműködést.

Az ETT alakításban legaktívabb országok, 2017

Forrás: Infoszolg

MAGYAR HELYZETKÉP

A 24, magyar részvétellel működő ETT több mint fele, 14 társulás a szlovák-magyar határ két oldalán fekvő települések között létesült. A román-magyar határ két oldalán fekvő településeket négy ETT köti össze, horvátországi és szlovéniai településekkel közösen összesen három ETT alakult. Az ukrán-magyar határon egy ETT létesült, míg Ausztriával és Szerbiával egyelőre nem jött létre efféle társulás.

Mindezen regionális jellegű összefogás mellett Magyarország tagja a már említett Európai Városok Tudáshálózatának, valamint a [Közép-Európai Közlekedési Folyosó ETT](#)-nek, mely Vas és Zala megyéken kívül egy svéd, két lengyel és három horvát régiót tömörít magába. A társulás célja, hogy közösen egy Svédországtól a Földközi-tengerig húzódó, a Rajna-Alpok útvonalhoz hasonló, nagy forgalom lebonyolítására alkalmas vízi, vasúti és közúti közlekedési utat építsenek ki személy- és teherszállításra egyaránt.

A magyar részvétellel működő ETT-k zöme, 19 társulás székhelye is Magyarországon van, azaz a kezdeményezés is a magyar fél részéről indult.

Az ETT-k kitűzött céljaiban egyértelműen fellelhető közös elem az elmaradott határtérségek felzárkóztatása. Projektjeik általában?

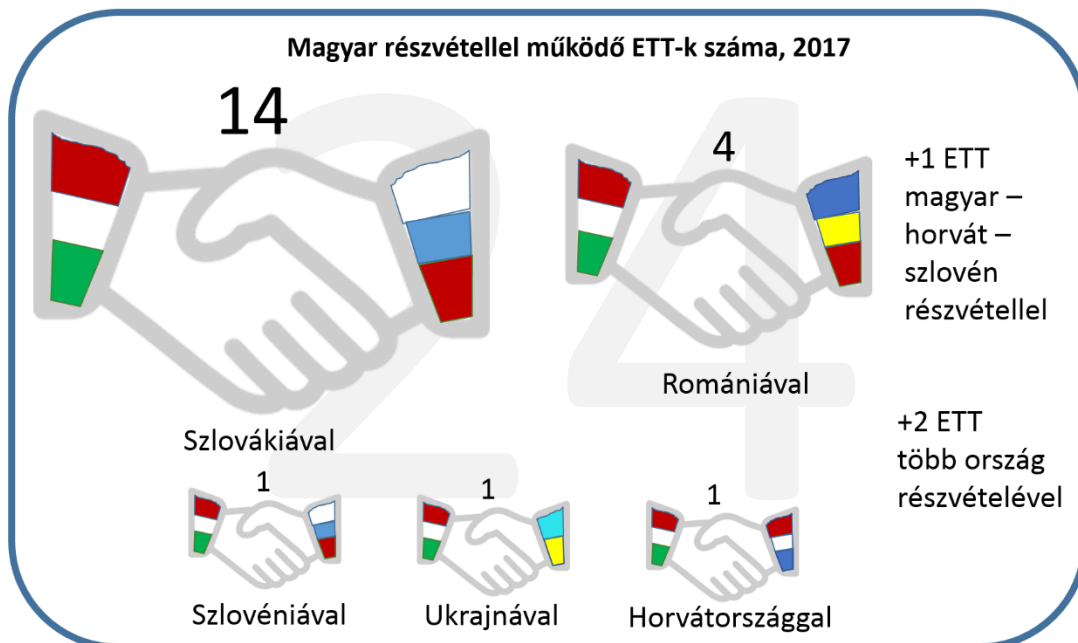
- turisztikai fejlesztéseket;
 - infrastrukturális beruházásokat (például kerékpárutak építését);
 - a kis- és közép vállalkozások erősítését;
 - hagyományőrzést
- céloznak.

A magyar részvétellel működő társulások résztvevői:

- Magyarországról 223 magyar település és tíz magyar megye;
- Szlovákiából 69 település és öt megye;
- Romániából 54 település;
- Horvátországból hat település;
- Szlovéniából két település.

A társulási forma magyar népszerűségének háttérben egyértelműen a határ túloldalán élő magyarság támogatása, az anyaországhoz fűződő kapcsolatuk erősítése áll.

A társulások jellegzetes közös sajátossága, hogy a különféle projektekhez szükséges önrészt többnyire rendkívül nehezen tudják előteremteni, jó néhány esetben emiatt hiúsultak meg fejlesztési elképzelések.

Forrás: Infoszolg

Vélhetően ennek a problémának a kezelésére 2011 óta – más országokhoz képest egyedülálló módon – a társulások állami támogatásban is részesülhetnek. **2016-ban 20 ETT részesült összesen 105 millió forint állami támogatásban.**

A társulások egyébként mind nagyságukat, mind aktivitásukat tekintve nagyon sokszínűek.

A legsikeresebbek közé tartozik a négy magyarországi és három szlovákiai települést magába foglaló [Pons Danubii ETT](#). A társulás jóvoltából Komárom környékén kerékpárút épült, állásbörzét szerveztek a határ mindkét oldalán, s 2013-2014-ben mintegy 600 kétnyelvű, online hírműsort készítettek, mindezekre közel 3 millió eurós pályázati összeget nyertek el 2010 és 2016 között.

A szintén sikeres [Arrabona ETT](#) tagságát mára 25 magyarországi és négy szlovákiai település alkotja. Bár a társulás által 2013-2015 között üzemeltetett, Győrt és a határ túloldalán fekvő Nagymegyert összekötő buszjárat alacsony kihasználtsággal működött, újabb hasonló kezdeményezésük Mosonmagyaróvárt és Pozsonyt kötné össze, jelentősen lerövidítve a jelenlegi két átszállással járó, hat órás utazás időtartamát.

Jelentős bevételt – 2014-ben 20 millió forintot – azonban saját üzleti tevékenységük hozott: pályázatírási, projektmenedzselési szolgáltatásokat nyújtanak tagönkormányzataik számára.

A Salgótarján és a határ túloldalán fekvő Fülel által létrehozott Novohrad-Nógrád ETT a világ első, UNESCO-védjeggyel rendelkező, határon átnyúló geoparkjának fejlesztését menedzseli. Bár kezdetben sikeresen működött, az állami támogatás elmaradása miatt pénzügyi nehézségei keletkeztek, s így mára már a megszűnés fenyegeti.

Számos, kisebb társulás egyedüli bevételi forrását egyébként az állami támogatás jelenti, s közülük több ETT egyelőre nem rendelkezik megvalósult projektekkel sem.

Méretét tekintve ugyan kiemelkedő a Magyarországon elsőként, 2008-ban alapított [Ister-Granum ETT](#) (42 magyarországi és 40 szlovákiai települést tömörít), elképzeléseik - helyi termékek hálózatának kiépítése, kerékpárút - megvalósulását azonban előbb pénzügyi nehézségek, később a sok szereplő érdekeinek összehangolása nehezítette.

Források:

- A Régiók Európai Bizottsága EGTC [honlapja](#)
- [EGTC Monitoring Report 2016](#) and Impacts of Schengen Area Crisis on the Work of EGTCs, 2017.
- [2015. évi EGTC nyomonkövetési jelentés](#). Az új területi együttműködési programok végrehajtása. Összefoglaló, 2016.
- [Határhatások](#). Szerkesztette: Sík Endre - Surányi Ráchel. Bp., 2015.
- Törzsök Erika - Majoros András: [A magyar-szlovák határ mentén létrejött EGTC-k összehasonlító elemzése](#). Kutatási jelentés. Bp., 2015.

Készítette: Dr. Samu Nagy Dániel
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486